

Bijlage 6

Beheerdoelen, huidig beeld en streefbeelden Schapenbegrazing Strabrechtse Heide

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Landschappelijke karakteristiek Strabrechtse Heide	4
2.1	Abiotische beschrijving	4
2.2	Biotische beschrijving	4
3.	Cultuurhistorische beschrijving	6
4.	Huidig beeld, actueel beheer en ambities	7
4.1	Grote lijnen	7
4.2	Stuifzandheide met struikhei en stekelbrem (H2310)	8
4.3	Zandverstuivingen (H2330)	8
4.4	Vochtige heides	10
4.5	Droge heides	12
4.6	Droog schraalland	13
4.7	Akkers en tijdelijke akkers	14
4.8	Circulaire landbouw en bijbehorende gronden	15
N11.01	Droge schraallanden	15
N12.02	Kruiden- en faunarijke graslanden	16
N12.05	Kruidenrijke en faunarijke akkers	18

1. Inleiding

De Strabrechtse Heide is als Natura 2000-gebied aangewezen en bestaat voor een belangrijk deel uit heidegebied met vennen, struwelen en bosschages, zandverstuivingen, hierna kortweg het heidelandschap genoemd. Het heidelandschap is het resultaat van eeuwenlange “klassieke” agrarische activiteiten, waaronder schapenbegrazing als onderdeel van het potstalsysteem. Dit klassieke gebruik heeft een uitgestrekt landschap met verschillende biotopen gecreëerd (bijvoorbeeld droge en natte heide), die cultuurhistorisch en ecologisch eeuwenlang in de Brabantse Kempen aanwezig zijn geweest.

Vandaag de dag zijn er nog slechts snippers over van dit oude heidelandschap. Bovendien hebben zure depositie en stikstofdepositie ook op de Strabrechtse Heide een negatieve invloed op de verschillende biotopen en vragen daarom op het gebied van beheer aanpassing ten opzichte van het eeuwenoude gebruik. Om de negatieve effecten van zure en stikstofdepositie te kunnen beperken is het Landelijk Programma Natuur in werking gesteld. In dit kader zijn talloze herstelmaatregelen geformuleerd, waaronder begrazing met schapen.

Verder is het belangrijk om te benoemen dat schapenbegrazing bijdraagt aan het behalen van instandhoudingsdoelstellingen in het kader van Natura 2000. Schapenbegrazing is echter, ondanks de cultuurhistorische waarde, geen doel op zich. Het blijft een beheermaatregel waarbij, vaak in combinatie met andere maatregelen, een biotoop in stand wordt gebracht of gehouden. Het biotoop is te allen tijde leidend. Dit streefbeeldplan is bedoeld als inhoudelijke input voor de aanbesteding van de schapenbegrazing op de Strabrechtse Heide van Staatsbosbeheer.

Staatsbosbeheer heeft naast de functie als terreinbeheerder een breder takenpakket waarbij beleven en benutten de andere hoofddoelstellingen zijn. Beschermen is voor dit gebied echter het leidende principe. Mede in dat kader is de Strabrechtse heide door de Uyttenboogaart-Eliasen Stichting in 2012 benoemd tot insectenreservaat.

2. Landschappelijke karakteristiek Strabrechtse Heide

2.1 Abiotische beschrijving

De Strabrechtse Heide ligt op een dekzandplateau op de waterscheiding tussen de Kleine Dommel in het westen en de Kleine Aa in het oosten. Aan de zuidwestzijde van de Strabrechtse Heide ontspringt de gegraven Witte Loop of Rielloop, die uitmondt in de Kleine Dommel. De Witte Loop ligt in een dalvormige laagte die ontstaan is door het oppervlakkig afstromen van smeltwater over de bevroren ondergrond tijdens het Weichselien. Deze laagtes zijn nadien opgevuld met veen. Dat is anno 2024 echter weer geheel verdwenen door ontginning.

Onder en rondom de drogere en hogere delen liggen stuifzanden en overstoven podzolen. De dekzandrug fungeert als inziggebied voor de beken en plaatselijk naar vennen afstromend freatisch grondwater. Op de hoogste terreindelen bevinden zich de haarpodzol- en duinvaaggronden. In lagere delen vinden we voornamelijk veldpodzolgronden. Verspreid door heel het gebied worden zandige bodemlagen onderbroken door dunnere of dikkere lemige lagen, welke zorgen voor stagnatie van regenwater, waardoor schijngrondwaterspiegels ontstaan. Zeer lokaal is sprake van veenmosgroei en beginnende hoogveenvorming.

In het westen van het gebied ligt het dal van de Kleine Dommel. Het heidegebied gaat hier via de flauwe glooiing van de beekdalflank over in een beekdalbodem met meanderruggen en geulen. Het beekdal is gevormd door een continue verlegging van een meanderende beek, waarbij een complex van ruggen en geulen is gevormd. Hiertussen ligt de beekdalbodem, het laagst gelegen en vlakke deel van het dal van een ingesneden beek.

2.2 Biotische beschrijving

Het heidelandschap van de Strabrechtse Heide bestaat uit droge en vochtige heide, droge en vochtige graslanden, hoogveenbos en zomereiken-berkenbos in diverse stadia. De in het gebied liggende vennen zijn voornamelijk zuur en deels (zeer) zwak gebufferd. De droge heide bestaat uit dwergstruiken zoals struikheide met stekelbrem, kruipbrem, klein warkruid en plaatselijk jeneverbes. Daarnaast zijn fijne grassen zoals pilzegge, borstelgras, zandstruisgras, fijn schapengras, buntgras en tandjesgras op de droge heide aanwezig.

De vochtige heide heeft een begroeiing met o.a. gewone dophei, klokjesgentiaan, ronde en kleine zonnedauw, bruine en witte snavelbies, veenbies, moeraswolfsklauw en pijpenstrootje. Pijpenstrootje is in de vergraste stukken de dominante grassoort. Daarnaast is er hier en daar gagelstruweel met liggende vleugeltjesbloem, klein

glidkruid en teer guichelheil. Voor de vennen kunnen drijvende egelskop, drijvende waterweegbree, kruipende moerasweegbree, waterlobelia, kleine biesvaren en gesteeld glaskroos worden genoemd.

Broedvogels van de Strabrechtse Heide zijn onder meer roodborsttapuit, nachtzwaluw en rond de vennen roerdomp, porseleinhoen en blauwborst. Het is een belangrijk leefgebied voor bijvoorbeeld levendbarende hagedis, heikikker, rugstreeppad en alpenwatersalamander. Belangrijke ongewervelden zijn de veldkrekel, blauwvleugelsprinkhaan, moerasprinkhaan, heideblauwtje, gentiaanblauwtje, kleine parelmoervlinder, spiegeldikkopje en kommavlinder. In en rond de vennen vinden we diverse soorten libellen waaronder de zeldzame venwitsnuitlibel. Van de zoogdieren zijn onder meer ree, vos, steenmarter, konijn en das aanwezig.

De Strabrechtse heide is door de Uyttenboogaart-Eliasen Stichting in 2012 benoemd tot insectenreservaat. Zodoende is insectvriendelijk beheer een belangrijk uitgangspunt voor het dagelijks beheer. Van toekomstige opdrachtnemer wordt dan ook verwacht in de schapenbegrazing rekening te houden met insecten.

Het gentiaanblauwtje vraagt nog steeds bijzondere aandacht bij de begrazing, al moet aangetekend worden dat de soort op het moment van schrijven nog maar zeer beperkt op één specifieke locatie van minder dan 30 hectare aanwezig is. Beheer zal ook ingezet worden op het opnieuw geschikt maken van het leefgebied op gebiedsniveau.

Langs de Kleine Dommel komen bloemrijke graslanden voor, in de vorm van schrale(re), vochtige hooilanden en drogere alsook voedselrijkere kruiden- en faunarijke graslanden. De schraalste hooilanden worden gekenmerkt door het voorkomen van kenmerkende soorten van blauwgraslanden, zoals blauwe zegge, sterzegge, blaaszegge, biezenknoppen, moerasrolklaver en kale jonker. Pitrus komt plaatselijk ook veel voor.

Voor onze kruidenrijke akkers ligt de nadruk op het rijkere type, gericht op verbouw van voedergewassen soms in een meerslagsysteem, zodat er ook ruimte is voor bloeiende flora en typische akkerfauna, zoals geelgors, patrijs en kwartel.

3. Cultuurhistorische beschrijving

De heidegebieden zijn ontstaan als het resultaat van het landbouwkundige gebruik vanaf de ijzertijd. Het vroegere gebruik van de heide als onderdeel van dit landbouwsysteem werd steeds intensiever en bestond uit combinaties van schapenbegrazing, branden, plaggen en maaïen. In de negentiende eeuw werd het gebruik van het potstalsysteem toegepast waarbij de heide begraasd werd door schapen en geiten. In de nacht verbleven de dieren in een potstal waar de mest in achter bleef. Deze werd weer op de akkers gebracht. In de wintermaanden werd het vee op de akkers gezet. Door de begrazing van het gebied bleef de heide in stand en vergrootte het areaal.

Met de komst van kunstmest verloor de heide rond 1920 zijn betekenis voor de landbouw. Daarmee zijn ook de akkers op andere plekken terechtgekomen en is de vroegere geleidelijke overgang van intensief beheerde heide bij de nederzettingen aan de rand van het gebied naar extensievere heidevegetaties in het centrale deel verdwenen. In dit landschap is dan ook minder dan voorheen sprake van een kleinschalige ruimtelijke verwevenheid van lokale gradiënten.

Veel cultuurhistorische waarden zijn gerelateerd aan het landgebruik. Elementen als grafheuvels, historische handelswegen, lanen, gehuchten, akkers, schaapsdriften, schaapskooien vormen met elkaar een collage waardoor de tijpsdiepte van de heide beleefbaar is en blijft. Deze elementen zijn zonder schapen niet 'levend' beheerd en zullen dan langzamerhand verdwijnen.

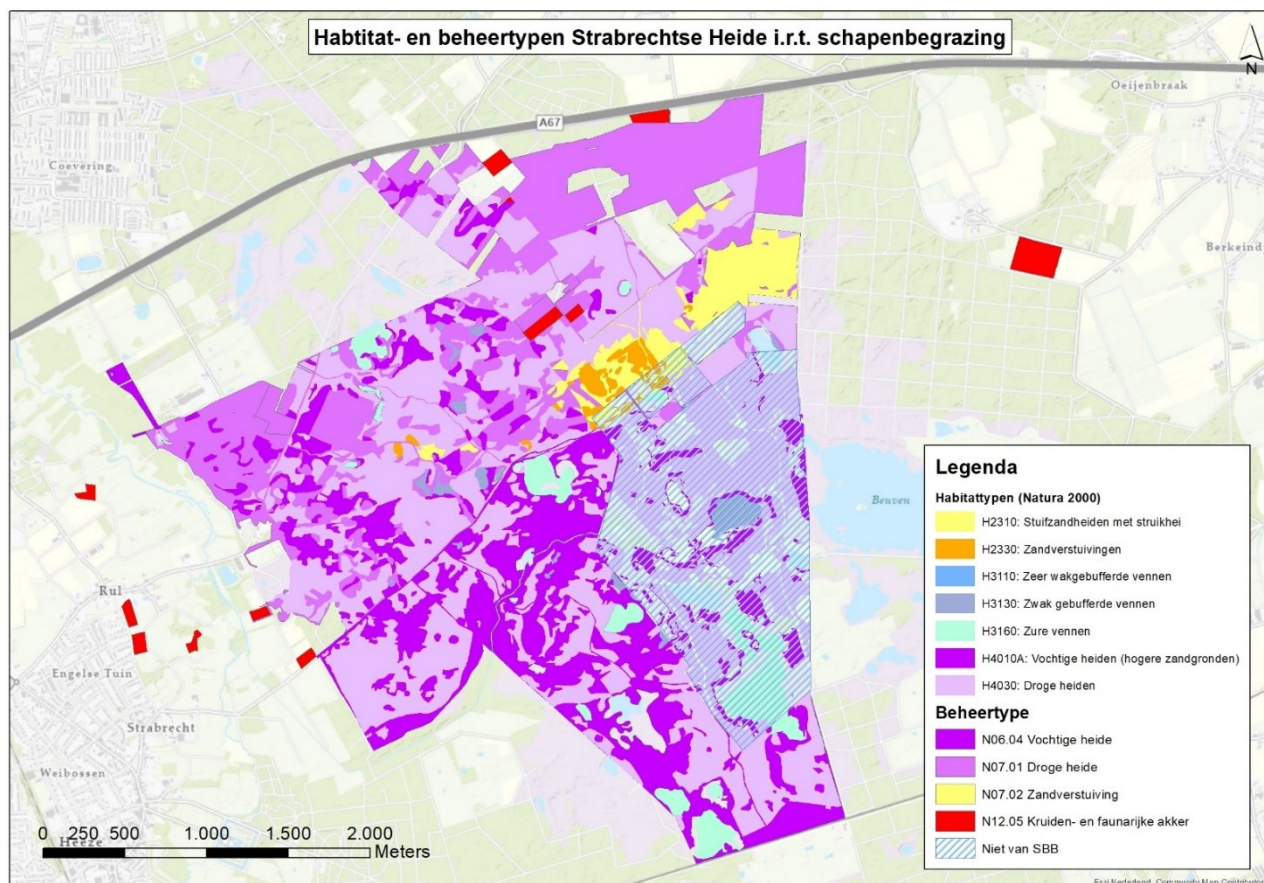
4. Huidig beeld, actueel beheer en ambities

4.1 Grote lijnen

Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven behoort tot het landschapstype hogere zandgronden. Voor Strabrechtse Heide & Beuven betekent dit droge en vochtige heide in mozaïek met stuifzandheiden met struikheide en zandverstuivingen en daarnaast een pallet aan vennen van goede kwaliteit. In het landschap is veel afwisseling, bovendien is er in het terrein ook sprake van veel mozaïek. Dit maakt de begrazing soms een uitdaging.

Gebied	Totaal aantal ha.
N06.04 Vochtige heide	296
N07.01 Droge heide	513
N07.02 Zandverstuiving	44
N10.02 Vochtig hooiland	1
N11.01 Droog schraal grasland	3
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	11
N12.05 Kruiden- en faunarijke akker	10
Totaal	878

In Nederland zijn via verschillende systemen subsidies beschikbaar voor het beheer en uitbreiding van de kwaliteit van de verschillen typen natuur. Vanuit Natura 2000 worden aan Staatsbosbeheer ook eisen gesteld aan de kwaliteit, bijvoorbeeld uitbreiding van de kwaliteit van de vochtige heide, of instandhouding van de kwaliteit van de droge heide. Ook voor het 'reguliere beheer' worden er eisen gesteld, alleen dan door de provincie. Dit gebeurt dan via habitattypen (N2000) en beheertypen (provincie).

Hieronder hebben we het huidige beeld van de verschillende habitat- en beheertypen beknopt uitgewerkt, evenals de problemen die spelen op de Strabrechtse Heide.

4.2 Stuifzandheide met struikhei en stekelbrem (H2310)

Stuifzandheide met struikhei komt voor over een totale oppervlakte van circa 27 hectare en is over het algemeen van voldoende kwaliteit. Dit habitattype is gebonden aan duinvaaggronden en komt verspreid voor in het gebied, veelal in mozaïek met zandverstuivingen, met het zwaartepunt in het noordoostelijke deel. Tot 2021 werd dit opgehouden door 2x per jaar te eggen. Door een verandering van inzicht, namelijk dat de verschillende fasen van dichtgroei van de stuifzandheide belangrijk zijn voor diverse fauna, is het belangrijk een mozaïek te krijgen. Schapenbegrazing speelt hier een belangrijke rol in. Grijs kronkelsteeltje (tankmos) vormt op meerdere plekken een probleem.

Kenmerkende soorten zijn: borstelgras, buntgras, struikheide, struisgras, lokaal nog korstmossen, blauwvleugelsprinkhaan, veldkrekel, heivlinder, komnavlinder, meerdere soorten zandloopkever.

4.3 Zandverstuivingen (H2330)

Op grond van de laatste habitattypenkaart (versie 2020) komt er circa 10 hectare kwalificerend voor in samenhang met H2310 Stuifzandheiden met struikhei, maar dit is een onderschatting, dit zal eerder 15 à 16 hectare zijn. Zandverstuivingen bestaan in het gebied uit een afwisseling van begroeide en onbegroeide delen met een aantal kenmerkende soorten, inclusief korstmossen. Vanuit de literatuur worden zandverstuivingen vooral geformuleerd vanuit een korstmossenrijk grasland op schrale, droge zandgrond.

Het stuifzand op de Strabrechtse Heide betreft een klein stuifzand dat rond 2012/2013 qua oppervlakte is vergroot. Voor 'ecologisch goed functionerend stuifzand' heb je voldoende oppervlakte nodig, waardoor met de toename van het oppervlak ook de kwaliteit is toegenomen. In het verleden werd het stuifzand 2x per jaar geëgd. Dit zorgt voor dat het zand kan gaan stuiven, maar zorgt helaas ook voor dat de situatie 2x per jaar naar 0 wordt teruggezet. We zijn daarmee gestopt, omdat de verschillende fasen van dichtgroei van stuifzand belangrijk zijn voor diverse fauna. Je krijgt hierdoor veel meer een mozaïek, ook samen met de stuifzandheide. Op kleinschalig niveau willen we het eggen wel weer oppakken om verstuiving op gang te helpen, veelal na plaggen.

Komende jaren wil Staatsbosbeheer nog een vergroting van het stuifzand realiseren, zodat het een aaneengesloten gebied wordt. Het stuifzand is nu opgedeeld in twee delen in het gebied, welke nog los van elkaar functioneren, waardoor het kwetsbaarder is voor achteruitgang van kwaliteit en oppervlakte.

Actuele beheermaatregelen:

- Plaggen (terugzetten in successie, reactiveren verstufbaar zand, structuurverbetering)
- Tankmos plaggen/verwijderen (exotenbestrijding)
- Opslag verwijderen (berken, dennen, Amerikaanse vogelkers)
- Eggen
- Het opentrappen van de zandverstuiving door met schapen hier regelmatig overheen te trekken

Kenmerkende soorten: kommavlinder, heivlinder, heidespurrie, diverse soorten korstmossen (bijvoorbeeld rendiermos, rode heidelucifer, bekermossen, hamerblaadje), boompieper, boomleeuwerik, ruig schapengras.

Problemen op de stuifzanden:

- Tankmos vormt dichte matten, die zorgen dat het stuifzand niet kan stuiven, maar ook dat de korstmossen worden verdrukt en bodemvorming ongewenst versnelt.
- Opslag van berken en dennen
- Te snel dichtgroeien met grassen
- Pijpenstro in de laagtes tussen de stuifzandduinen
- Successie die te ver is doorgeschoten

Begrazing met schapen draagt bij aan behoud van verstuivingsdynamiek, met name als gevolg van betreding van delen met open zand en remmen van dominantie van struikheide op delen die verder zijn in de successie naar heide. Ook helpen schapen met het binnen de perken houden van opslag, en dan met name in de laagtes met pijpenstro en op de met struikheide begroeide delen van het stuifzandcomplex.

Zandverstuivingen bestaan voor maximaal 50% uit open zand. De rest bestaat uit begroeide delen met korstmossen, buntgrasvegetaties en open struikheidevegetaties. Dynamiek door verstuiving is een kenmerk van goed functioneren, wat betekent dat dit beheertype beslist niet statisch is. Begrazing met schapen draagt bij aan de nodige betredingsdynamiek, zonder dat sprake is van te intensieve begrazing van terreindelen met buntgras, schapengras en korstmossen. Zo blijft de verstuiving langer in stand zonder aanvullend machinaal beheer. Daarnaast zal er enige begrazing plaatsvinden aan de aanwezige opslag en struikheide. Voornamelijk gaat het hier om onderhoudsbegrazing, behalve op de vergraste laagtes.

4.4 Vochtige heides

Totaal areaal: circa 296 hectare, waarvan circa 113 ha kwalificerend als H4010A Vochtige heide

Vergrast: ruim 180 hectare (deels overlap met sterk vergraste droge heide)

Het betreft hier een van de gebieden met de grootste oppervlakte aan vochtige heiden op hogere zandgronden (subtype A) in het zuiden van ons land. De heide is op veel plaatsen in goede kwaliteit aanwezig, maar er is ook een aanzienlijk deel sterk vergrast (80-100% vergrassing). Ook is er een deel matig vergrast (50-70%). Verder is er het probleem van teruglopende aantallen en bedekking van klokjesgentianen, een kwaliteitsindicator voor dit habitatype en een essentiële waardplant voor meerdere insectensoorten.

In 2024 heeft een deel van de vochtige heide te lijden gehad onder het vele water. Hierdoor is de dophei wat in kwaliteit en omvang afgenomen, en is er mogelijk een flinke knauw gegeven aan de hoeveelheid klokjesgentianen in het gebied. De stukken die 'verdronken' zijn worden na droogvallen direct door pijpenstro overgenomen. Ook de kwaliteit van een deel van de in het verleden geplagde stukken is daarmee achteruit gegaan. De exacte gevolgen hiervan voor de langere termijn zijn nog onduidelijk.

2016 en 2024 waren slechte jaren voor het gentiaanblauwtje. In 2016 zijn de meeste populaties van het gentiaanblauwtje verdwenen door noodweer. Er bleef nog 1 populatie over die op een postzegel vloog. Staatsbosbeheer heeft het leefgebied eromheen geprobeerd te verbeteren (middels plaggen en chopperen), maar er is wel sprake van vergrassing (onderbegrazing door angst voor verdwijnen klokjesgentiaan). Het plaggen en chopperen heeft niet geleid tot uitbreiding van de soort. De populatie bleef wel redelijk stabiel en leek iets uit te breiden. Echter het natte jaar 2024 heeft ervoor gezorgd dat normaliter geschikt leefgebied te lang onder water heeft gestaan en dat heeft gemaakt dat er nog maar erg weinig eitjes zijn afgezet. Dit kan betekenen dat er in 2025 nog hoogstens enkele gentiaanblauwtjes zullen rondvliegen.

Beheermaatregelen:

- Chopperen (in banen)
- Steenmeel strooien
- Kleinschalig plaggen en bekalken
- Maaïen
- Opslag verwijderen
- Branden
- Uitstrooien zaden klokjesgentiaan en mogelijk andere kenmerkende soorten/enten

Kenmerkende soorten: klokjesgentiaan, dopheide, witte en bruine snavelbies, kleine veenbies, blauwe zegge, beenbreek, kleine zonnedaauw, liggende vleugeltjesbloem, moeraswolfsklauw, gentiaanblauwtje, heideblauwtje.

Problemen op de vochtige heide:

- Sterke vergrassing met pijpenstro, waardoor zowel soorten- als structuurarmoede
- Achteruitgang klokjesgentiaan over heel Strabrecht
- Gentiaanblauwtje is nagenoeg verdwenen
- Berkenopslag
- Verdroging en vernatting (klimaatverandering zorgt ervoor dat de weersextremen groter worden)

Op de vochtige heide is begrazing een belangrijke beheermaatregel om de pijpenstro sterk terug te dringen, vervolgbeheer op chopperen/maaïen/branden, opslag inperken, mineralisatie op gang brengen, onderhoudsbegrazing op vochtige hei die op orde is.

Begrazing van vochtige heide is essentieel om vergrassing tegen te gaan ofwel terug te dringen. Met het oog op het probleem van teruglopende aantallen en bedekking van klokjesgentianen kan begrazing met schapen bijdragen aan het stoppen van de achteruitgang. In het plan van aanpak dient de inschrijver een specifieke aanpak aan te dragen voor bewuste vermeerdering van klokjesgentianen in aantal en verspreiding in relatie tot begrazing met schapen. Zo wordt toegewerkt naar een eindbeeld waarin bloemrijkere vegetaties met vochtige heide opnieuw een substantieel onderdeel uitmaken van de Strabrechtse Heide, in plaats van een marginaal onderdeel.

4.5 Droge heides

Totaal areaal: circa 513 ha, waarvan 334 ha kwalificerend als H4030 Droge heiden

Vergrast: naar schatting >170 ha

De droge heide ligt vaak in afwisseling met de andere habitat- en beheertypen. Het betreft het grootste aaneengesloten heideveld met dit habitatype in de provincie Noord-Brabant.

De droge heide lijdt onder de klimaatveranderingen en stikstofdepositie. Door droogte zijn de afgelopen jaren veel oudere planten afgestorven en door de extreme neerslag van 2024 is er een aantal hectaren verdronken (die snel vergrassen). Door maatregelen (grote plagvlakten) en natuurbranden in het verleden is een aandeel van de heide eenvormig in leeftijd in jaren. Ondanks dat de heide structuur heeft door de opslag die er staat, die ook belangrijk is in een beperkte mate, is de structuur qua heideplanten matig. Het gebrek aan een breder scala van nectarplanten (onder meer gele composieten) is kenmerkend. Ook is een deel van de struikheidevegetatie aan het vergrassen.

Beheermaatregelen:

- Structuurbanen maaien
- Chopperen (vooral vergraste stukken)
- Opslag verwijderen
- Steenmeel strooien
- Kleinschalig plaggen
- Enten

Kenmerkende soorten: droge heide, stekelbrem, kruipbrem, gele composieten, pilzegge, tandjesgras, heideblauwtje, jeneverbes

Problemen op de droge heide:

- Vergrassing, zowel met pijpenstro als met bochtige smeie (als ook borstelgras)
- Structuurarme heide, zowel door jarenlange onderbegrazing op sommige delen als oude machinale werkzaamheden op grote schaal in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw
- Dode heide door zowel langdurige droogte (grootste deel), langdurig onder water staan (in 2024) (en vergrassing van deze stukken) en overbegrazing in het verleden (meer dan 2 jaar geleden)
- Verbossing in sommige delen door opslag van voornamelijk dennen, juist weer te weinig dennen/berken op andere stukken
- Te weinig gele composieten (lees: nectarplanten) op de droge heide

Begrazing op de droge heide is nodig voor onderhoud (scheren van de heide), tegengaan van vergrassing, mineralisatie van de bodem, meer structuur op de hei.

Begrazing met schapen kan een positieve bijdrage leveren aan (re)activering van het bodemleven en verbetering van mineralenhuishouding in de bodem van droge heides. Ook structuurverbetering van monotone struikheidevegetaties is een belangrijk aandachtspunt, net als verjonging. Plaatselijk komen grasrijke delen voor met borstelgras, bochtige smeie en pijpenstrootje, maar zeker niet op grote schaal binnen aaneengesloten vlakken. Ook mogen lokaal vegetaties met korstmossen, met als gidssoort open rendiermos, niet ontbreken. Jonge struikhei kan als waardplant dienen voor heideblauwtjes. Behoud en ontwikkeling van struwelen met gewone brem, jeneverbes en/of gaspeldoorn is zeer gewenst in het kader van structuurafwisseling en visuele beleving van het heidelandschap. Begrazing moet leiden tot structuurrijkere vegetaties met onder meer fijn schapengras,

schapenzuring en de mossen heideklauwtjesmos, gewoon gaffeltandmos en bronsmos, maar ook een toename van gele composieten.

4.6 Droog schraalland

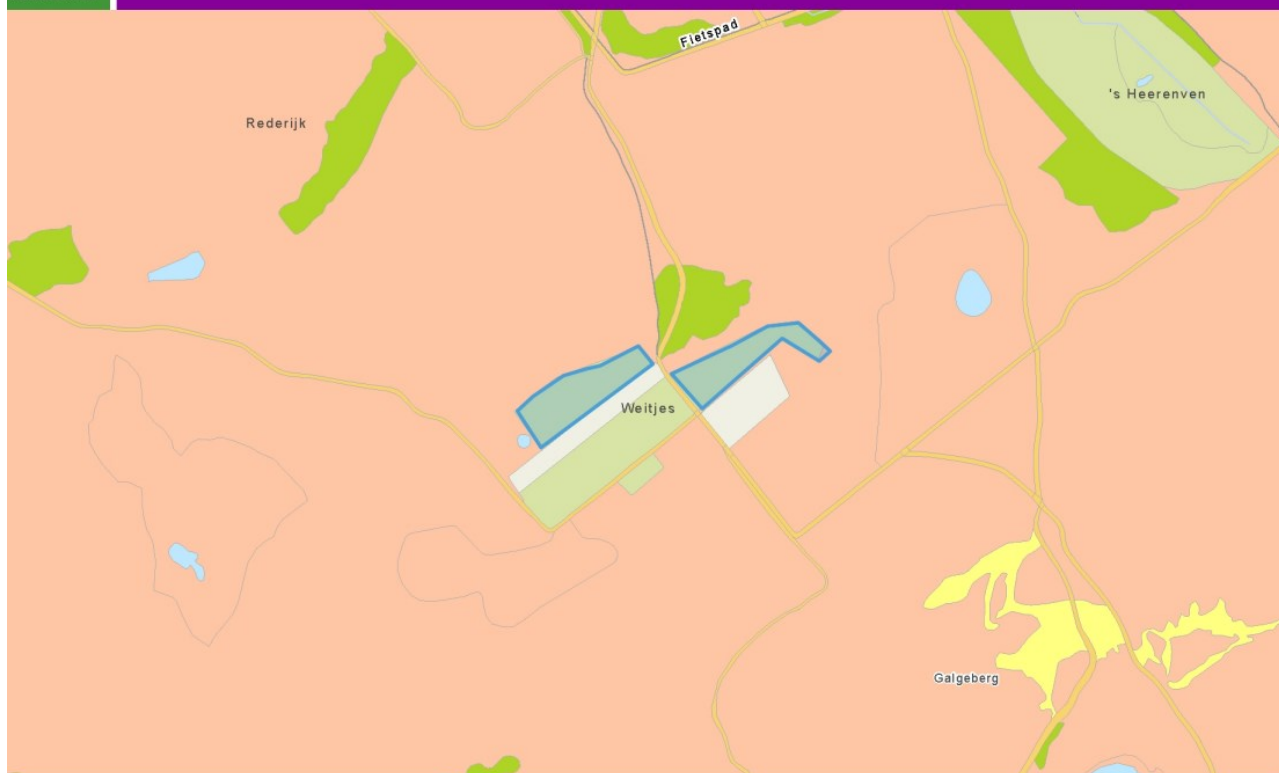
Totaal: enkele hectares

Droog schraalland omvat open, droge, laagproductieve, kruidenrijke, grazige vegetaties op droge, vaak enigszins lemige zandgronden. Op de Strabrechtse heide zijn deze lokaal in goede kwaliteit aanwezig in de oude landbouwenclave “De Weitjes”, al zijn deze nog niet als zodanig gekarteerd. In het heidelandschap zijn droge schraallanden essentieel, omdat hier in voorjaar en zomer doorlopend nectarplanten alsook waardplanten voor insecten voorkomen, in het bijzonder sprinkhanen, veldkrekel, kommavlinder, hooibeestje, groentje en spiegeldikkopje. Op de droge heide ontbreekt een breder nectaraanbod in delen van het zomerhalfjaar, zodat droge schraallanden essentieel zijn voor behoud van insecten(eters) in het heidelandschap.

De droge schraallanden bij de ‘Weitjes’ hebben in het natte jaar 2024 een heel jaar onder water gestaan. Dit heeft de kwaliteit wel aangetast. Daarvoor waren het erg kruidenrijke schraallanden.

Beheermaatregel is het maaien van deze percelen 1 keer per jaar. Nabegrazing is gewenst.

Begrazing met schapen is een belangrijke voorwaarde voor behoud van structuurrijke droge schraallanden, aandachtspunt is voldoende rekening houden met de levenscyclus van (al of niet beschermde) insectensoorten. Schapenbegrazing draagt bij aan soortenrijke droge graslanden met een overwegend ijle begroeiing, waarin muizenoor, gewoon biggenkruid, sint-janskruid, jacobskruiskruid, schapenzuring, rood zwenkgras en viooltjes voorkomen. Kenmerkende fauna als veldkrekel, kommavlinder, hooibeestje, groentje en spiegeldikkopje blijven behouden, maar bijvoorbeeld ook het konijn. Afwisseling van vegetatiestructuur en aanwezigheid van microreliëf horen bij dit beheertype.

Auteur:
-Auteur-

Datum:
20-11-2024

Schaal:
1:6.000

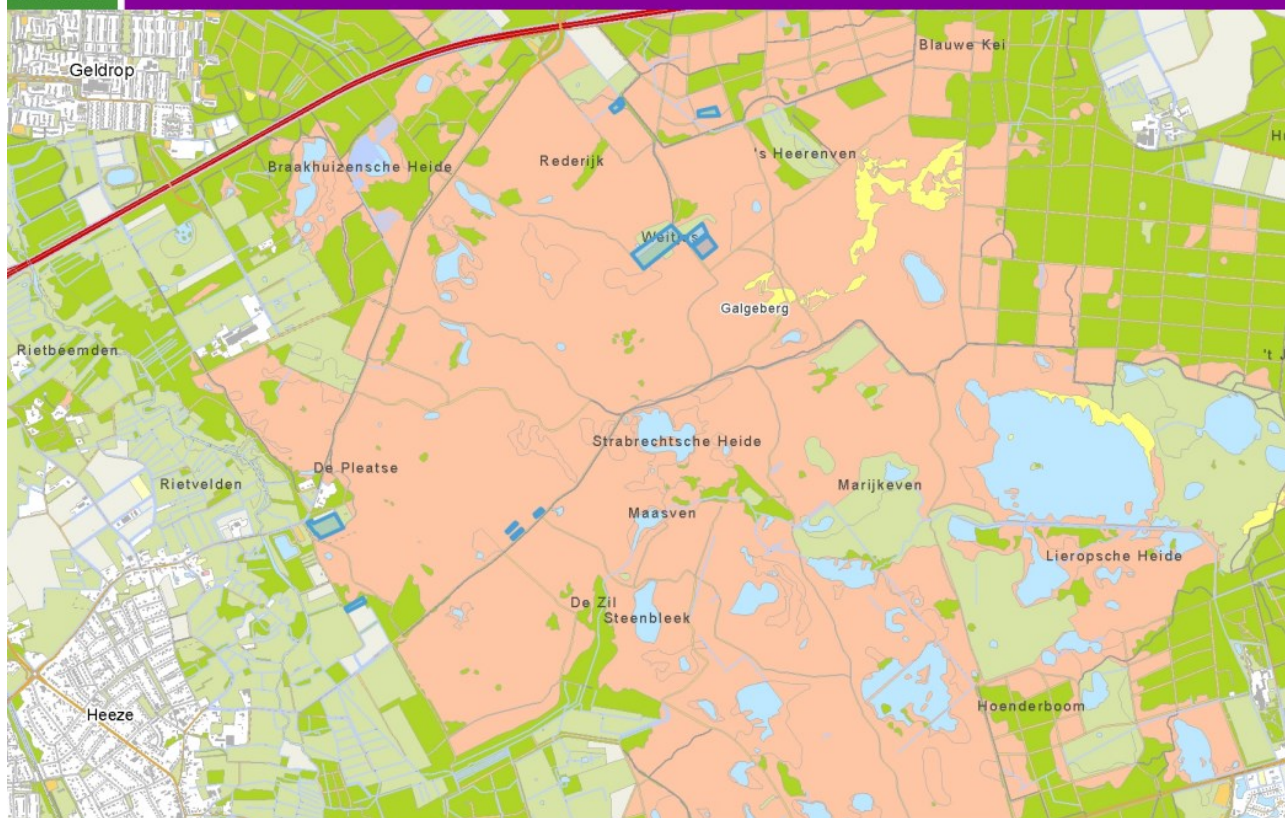
0 60 120
Meters

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend.
© Staatsbosbeheer

4.7 Akkers en tijdelijke akkers

Staatsbosbeheer heeft een aantal akkers in eigen beheer. Ook zijn er her en der tijdelijke akkers. Deze akkers zijn deels akkers voor flora (de Weitjes), deels akkers voor fauna, met name insecten. Er zijn een aantal van deze akkers winterakkers, en een aantal zomerakkers. Daarnaast zijn er een aantal tijdelijke akkers. Deze wisselen van locatie, meestal nadat dit als een nachtraster voor de schapen gediend heeft. Deze akkers zijn puur voor fauna, en zullen bloemrijk worden ingezaaid. Uiteindelijk hebben deze tijdelijke akkers tot doel om weer heide te worden.

In overleg met Staatsbosbeheer kunnen akkers nabegraasd worden. Dit zal jaarlijks verschillen waar dit kan. Ook zal op plekken waar eventuele nieuwe tijdelijke akkers gemaakt worden, vooraf nachtvakken gemaakt worden. Ook dit gebeurt alleen in overleg.

Auteur:
-Auteur-

Datum:
20-11-2024

Schaal:
1:24.000

0 240 480
Meters

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden
© Staat

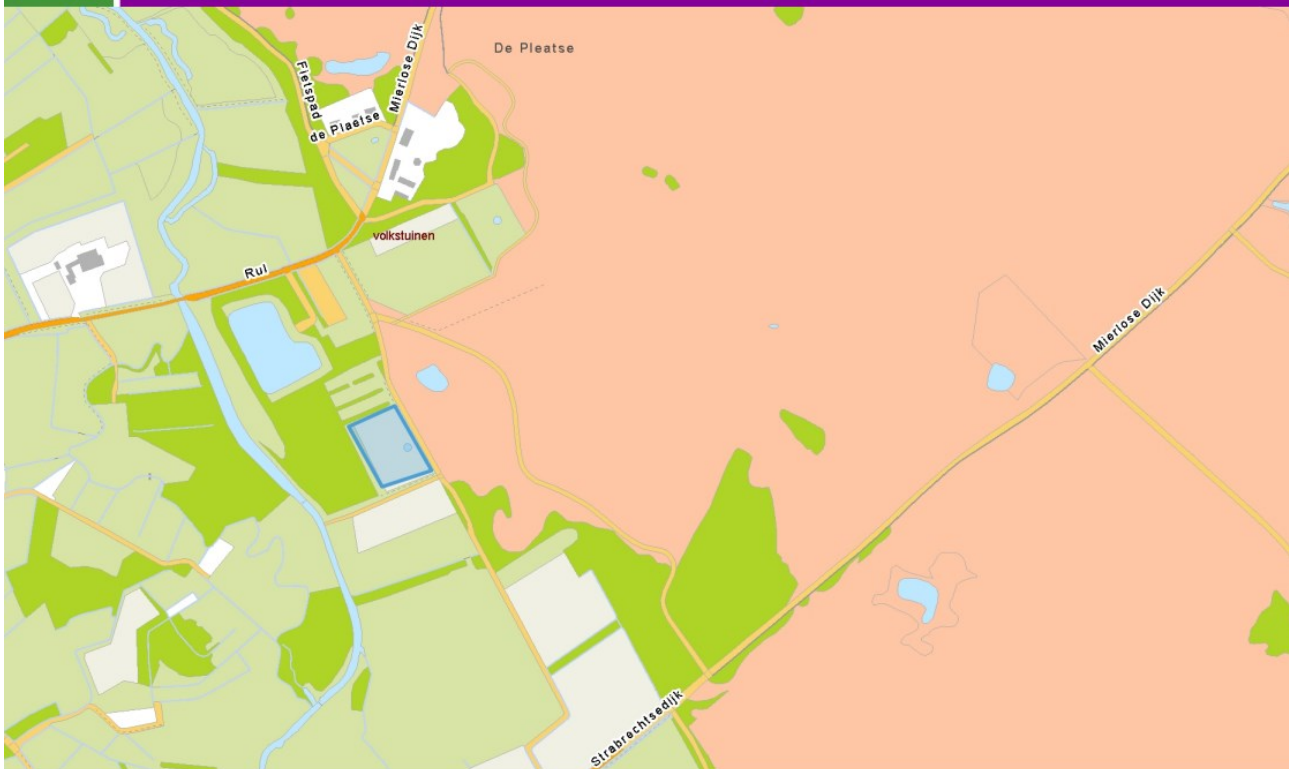
4.8 Circulaire landbouw en bijbehorende gronden

In het kader van circulaire landbouw zijn er ook akkers, kruiden- en faunarijke graslanden, droge schraallanden en vochtige hooilanden die in onderhoud komen bij de schaapherder. Opdrachtnemer wordt in deze aanbesteding gevraagd akkers en graslanden te beheren, en de opbrengst hiervan te gebruiken in de eigen stal. Ook zal de mest uit deze stal weer worden gebruikt op deze percelen. Tegenwoordig noemen we dit circulaire landbouw. Een verschil met vroeger is, dat de schapen niet allemaal iedere nacht naar de stal kunnen worden teruggebracht en mest vooral van de heide komt, maar dat mest komt mede van de opbrengst van de akkers en graslanden. De mest blijft zo binnen het systeem. De hei zal zo ook niet zo sterk verschaald worden als dit vroeger het geval was.

De opbrengst van deze percelen wordt zoals gezegd gebruikt voor de stal, bijvoorbeeld als voeder voor de schapen in de wintermaanden. En de mest uit de stal wordt weer gebruikt op de akkers, en heel soms op de kruiden- en faunarijke graslanden. Hieronder volgt een beschrijving van het huidige beeld van de percelen. De eisen die aan de percelen gesteld worden, staan beschreven in het huurcontract. In bijlage 3b van de Huurovereenkomst gebouwen en percelen zijn kaarten toegevoegd met de ligging van deze percelen.

N11.01 Droge schraallanden

Het droog schraalland dat voor de circulaire landbouw gehooïd moet worden is nog niet bijzonder kruidenrijk. Er mag NIET bemest worden op dit perceel.

Auteur:
-Auteur-

Datum:
20-11-2024

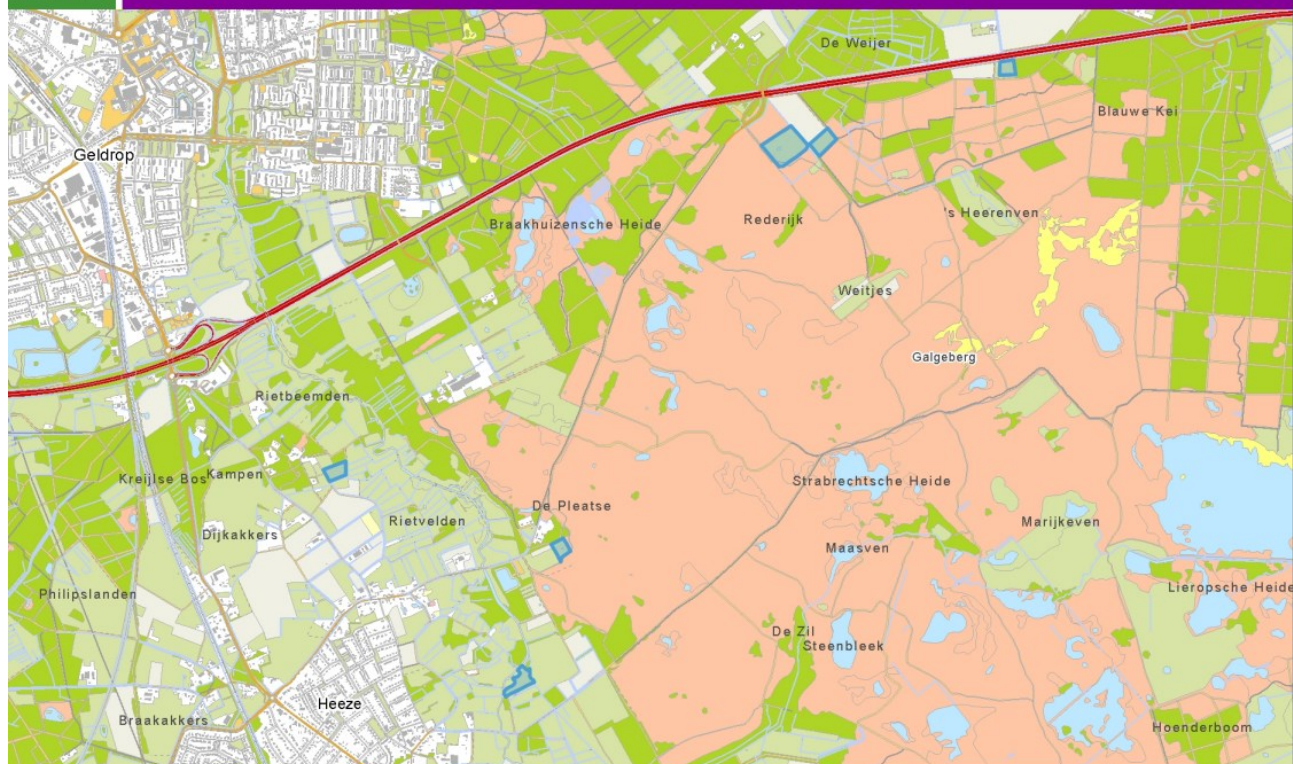
Schaal:
1:6.000

0 60 120
Meters

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend.
© Staatsbosbeheer

N12.02 Kruiden- en faunarijke graslanden

De kruiden- en faunarijke graslanden zijn van verschillende kwaliteit. Er is er één die nog in ontwikkeling is na hermeandering van de Kleine Dommel. Er is ook een grote die een aantal jaren geleden bijna toe was om droog schraalland te worden aangemerkt. Deze is echter nu weer wat productiever. Bij de kruiden- en faunarijke graslanden zit ook de 'Huiswei'. Hierop kunnen bijvoorbeeld de schapen neergezet worden die net uit de stal komen na ziekte (om weer aan te sterken). In overleg met Staatsbosbeheer kan hier een enkele keer een lichte mestgift gedaan worden met Skal-gecertificeerde organische vaste mest. Dit zal dan (uiteraard) gaan om stalmest waar ook geen ontworming bij zit. Deze stalmest komt het beste uit eigen stal.

Auteur:
-Auteur-

Datum:
20-11-2024

Schaal:
1:24.000

0 240 480
Meters

Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend.
© Staatsbosbeheer

N12.05 Kruidenrijke en faunarijke akkers

De akkers die beheerd zullen worden door de schaapherder, zijn akkers die wat betreft natuurdoelstelling vooral gericht zijn op fauna. De akkers zijn de afgelopen jaren gebruikt geweest door de schaapherder. Op een aantal van deze akkers is meerjarig gewas gezet (luzerne). De bewerkingen voor het zaaien en oogsten gebeuren binnen de kaders die door Staatsbosbeheer worden gesteld. Dit houdt in dat er eisen zijn op het gebied van overstaand gewas (faunastrook), oogst- en zaaitijden, voorlopen, en soort gewas.

